

SIVON

SCHOLEN AAN ZET;
RUIMTE VOOR **ONDERWIJS**

Scholen aan zet, ruimte voor onderwijs

Scholen moeten in vrijheid en veiligheid kunnen kiezen voor leermiddelen en digitale oplossingen die passen bij hun onderwijsvisie. Maar die keuzevrijheid staat onder druk door een geconcentreerde leermiddelenmarkt, afhankelijkheid van Big Tech en beperkte ondersteuning bij digitale veiligheid. Met oog op de Tweede Kamerverkiezingen in 2025 pleit SIVON voor transparantie en eerlijke marktwerking in de leermiddelenmarkt, voor investeringen in Europese en open digitale alternatieven, voor structurele ondersteuning van digitaal veilig onderwijs, en voor blijvende versterking van de collectieve slagkracht van scholen via SIVON als zelfstandige organisatie.

Zorg voor transparantie, betaalbaarheid en keuzevrijheid in leermiddelen

De leermiddelenmarkt in het voortgezet onderwijs is uit balans: een klein aantal dominante marktpartijen bepaalt het grootste deel van het aanbod, met als gevolg beperkte keuzevrijheid voor scholen, ondoorzichtige prijsstructuren, hoge kosten en onzekerheid over leveringen. Dit ondermijnt de autonomie van het onderwijs en leidt tot inefficiënt gebruik van (het toch al schaarse) onderwijsgeld. SIVON pleit voor overheidsmaatregelen die zorgen voor meer transparantie over prijzen, marges en leveringsvoorwaarden, én die eerlijke marktwerking en collectieve inkoop stimuleren. Onderzoek van KPMG bevestigt deze urgentie, en ook vanuit de Tweede Kamer klonk brede steun. Demissionair Staatssecretaris Paul heeft beslissingen echter uitgesteld totdat de ACM en het ministerie van EZ hun onderzoeken hebben gepubliceerd. We hopen dat ook een volgende Kamer en kabinet dit voortvarend oppakt.

Wat doet SIVON?

Met het project Toekomst leermiddelen werkt SIVON samen met scholen en leveranciers aan meer regie en inzicht in leermiddelen, en aan verbetering en innovatie in de inkoop, distributie en dienstverlening van leermiddelen. Hierdoor zijn de afgelopen jaren stappen gezet om meer transparantie te krijgen in kosten van leermiddelen en kosten van dienstverlening.

Daarnaast organiseren we gezamenlijke inkoop en aanbestedingen waarin publieke waarden centraal staan en schoolbesturen de regie hebben.

Wat is hiervoor nodig?

Beleidsmaatregelen ten behoeve van transparantie van prijsopbouw en marges, bijvoorbeeld via verplichte jaarverslagen van uitgevers. Concrete beleidsopties zullen volgen uit de lopende onderzoeken van ACM en MinEZ. We hopen op een speedige opvolging hiervan.

Verklein de afhankelijkheid van Big Tech en EdTech

Het onderwijs leunt te zwaar op Amerikaanse techbedrijven zoals Google en Microsoft. Deze afhankelijkheid brengt risico's met zich mee voor privacy, zeggenschap en continuïteit. SIVON pleit voor Europese alternatieven zoals een veilige publieke cloud. De initiatiefnota Wolken aan de horizon en de aankomende Nederlandse Digitaliseringsstrategie zetten stappen in deze richting, maar concrete actie blijft noodzakelijk.

Wat doet SIVON?

Wij toetsen producten en diensten van leveranciers door het beoordelen van verwerkersovereenkomsten en het uitvoeren van Data Protection Impact Assessment (DPIA) en risicoanalyses. En gaan we hierover in gesprek met leveranciers. Zo hebben we afspraken kunnen maken met Google over Google Workspace for Education.

Daarnaast ondersteunt SIVON actief de ontwikkeling en adoptie van veilige én betaalbare Europese alternatieven om de keuzevrijheid te vergroten, waarbij samenwerking binnen de gehele onderwijssector essentieel is.

Wat is hiervoor nodig?

- Europese cloud- en open source alternatieven voor de Nederlandse onderwijssector.
- Transparantie van Big Tech- en EdTech-leveranciers.
- Duurzame ondersteuning van het toetsen van producten en diensten van leveranciers op privacy en veiligheid.

Blijvende inzet nodig voor digitaal veilig onderwijs

Met het programma Digitaal Veilig Onderwijs (DVO) werken OCW, Kennisnet, SIVON, de PO-Raad en VO-raad samen aan veilige digitale leer- en werkomgevingen in het onderwijs. Het programma biedt scholen praktische ondersteuning, maar in de praktijk lopen veel schoolbesturen tegen knelpunten aan, zoals een gebrek aan tijd, capaciteit en middelen. De ambitie is dat alle scholen in 2027 voldoen aan het normenkader, maar voor veel scholen is dat niet haalbaar. Daarom is structurele ondersteuning ook ná 2027 noodzakelijk. Daarnaast nam Tweede Kamer recent een motie aan die het ministerie van OCW oproept om met SIVON en Kennisnet in gesprek te gaan over de structurele borging van programma's zoals Veilig Internet. Een belangrijke stap, maar blijvende inzet is essentieel om digitaal veilig onderwijs voor alle scholen mogelijk te maken.

Wat doet SIVON?

In het kader van het programma DVO ondersteunt SIVON scholen bij het voldoen aan het Normenkader IBP. Dit doen we door workshops te organiseren voor schoolbesturen, waarin experts de normen uit het normenkader behandelen. Schoolbesturen krijgen hiermee handvatten om verder te kunnen met het normenkader. Daarnaast bieden we Ciso-as-a-Service en Dreigingsdetectie-as-a-Service oplossingen.

Met de dienst Veilig Internet (in samenwerking met Kennisnet) zorgen we dat scholen veilig en betrouwbaar verbonden zijn met internet. Tevens hebben we naar aanleiding van verzoeken van schoolbesturen en in opdracht van het ministerie van OCW een Open Source Programma Office (OSPO) opgezet. Ruim 100 schoolbesturen hebben aangegeven hierin geïnteresseerd te zijn.

Wat is hiervoor nodig?

- Structurele middelen voor de diensten Veilig Internet, CISO as a Service en OSPO zodat deze zo snel en breed mogelijk kan worden (door)ontwikkeld en uitgerold.
- Ook na afloop van het programma DVO in 2027 moet worden ingezet op, en geïnvesteerd in digitaal veilig onderwijs.

Versterk de slagkracht van scholen via SIVON

SIVON levert een onmisbare bijdrage aan toekomstbestendig onderwijs. De financiering van SIVON is nu verzekerd tot en met 2027, maar ook daarna wil SIVON blijven doen wat nodig is. Op 27 mei nam de Tweede Kamer een motie aan die OCW oproept om met SIVON in gesprek te gaan over een standaard lidmaatschap. Wij zien vooral het belang van financiële stimulansen, zodat scholen zich laagdrempelig kunnen aansluiten. Tegelijk willen we onze zelfstandige positie behouden om in het belang van scholen te kunnen blijven opereren.

Wat is hiervoor nodig?

- Structurele financiering na 2027. Niet alleen voor projecten als Veilig Internet, maar ook voor SIVON's bredere rol als collectief, zodat deelname voor scholen toegankelijk blijft.
- Erkenning van SIVON als vaste gesprekspartner in het onderwijsbeleid, bijvoorbeeld op thema's als leermiddelen en digitalisering.

Tot slot

De uitdagingen rond leermiddelen en digitalisering vragen om blijvende inzet van overheid en sector. Scholen moeten kunnen rekenen op eerlijke marktverhoudingen, veilige technologie en toegang tot kwalitatieve leermiddelen. SIVON bundelt de collectieve kracht van scholen en vraagt om structurele ondersteuning en erkenning, zodat scholen de regie terugkrijgen.

Over SIVON

SIVON is het collectief van schoolbesturen in het funderend onderwijs dat samenwerkt aan eerlijkere, veiligere en toekomstbestendige digitalisering en leermiddelen. Door gezamenlijke inkoop, belangenbehartiging en toetsing van leveranciers zorgt SIVON voor meer transparantie, keuzevrijheid en zeggenschap in een markt die draait op publiek geld. We bundelen de krachten van scholen om betere voorwaarden af te dwingen, publieke waarden te borgen en digitale veiligheid te waarborgen. Altijd in het belang van leerlingen, leraren en de schoolpraktijk.